

Studie **JURI**

Jos Dumortier

m.m.v. Hans Graux en Frederic Debusseré

ICT-recht

INHOUD

INLEIDING	15
Waarom ICT-recht?	15
Tijdsperspectief	16
Over dit boek	17
Codex ICT-recht	18
Dankwoord	18
DEEL I. MARKTSPELERS	21
Hoofdstuk 1. Inleiding	23
Hoofdstuk 2. Standaardvoorwaarden	25
Afdeling I. Geldigheid	25
Afdeling II. Internationaal privaatrecht	28
§ 1. Bevoegde jurisdictie	28
§ 2. Toepasselijk recht	32
Hoofdstuk 3. Mededinging	35
Afdeling I. Overzicht	35
Afdeling II. Kartelverbod	36
Afdeling III. Misbruik van machtspositie	39
Afdeling IV. Controle van concentraties	41
Afdeling V. Openbare bedrijven	43
Afdeling VI. Verboden staatssteun	44
Hoofdstuk 4. Sectorspecifieke regels	47
Afdeling I. Overzicht	47
Afdeling II. Internationale afspraken over elektronische communicatie	49
§ 1. Overzicht	49
§ 2. Wereldhandelsorganisatie	49
§ 3. Internationale Telecommunicatie-Unie	50

§ 4. Beheer van het frequentiespectrum	52
(a) Overzicht	52
(b) Internationaal spectrumbeleid	53
(c) Europees spectrumbeleid	55
(d) Belgisch spectrumbeheer	57
§ 5. Satellietcommunicatie	59
(a) Overzicht	59
(b) Geostationaire satellieten	60
(c) Internationaal Ruimterecht	62
(d) Satellietcommunicatie en de ITU	63
Afdeling III. Bevoegdheidsverdeling in federaal België	64
Afdeling IV. Elektronische communicatie: federale regelgeving	68
§ 1. Begrippenapparaat	68
§ 2. Institutioneel raamwerk	70
§ 3. Toegang tot de markt	71
§ 4. Rechten om faciliteiten te installeren	72
§ 5. Markttoezicht	74
(a) Verplichtingen op groothandelniveau	76
(b) Verplichtingen op kleinhandelniveau	76
(c) Apparatuur	77
(d) Universele dienstverlening	77
§ 6. Bescherming van de eindgebruikers	79
Afdeling V. Omroepactiviteiten	80
§ 1. Inleiding	80
§ 2. Vrijheid van meningsuiting	81
(a) Artikel 10 EVRM	81
(b) EU-Handvest	82
§ 3. Europese regelgeving	83
§ 4. Vlaamse regelgeving	85
Afdeling VI. Diensten van de informatiemaatschappij	88
§ 1. Inleiding	88
§ 2. Definities	89
(a) Dienstverlener	89
(b) Gewoonlijk tegen vergoeding	90
(c) Langs elektronische weg	90
(d) Op afstand	91
(e) Op individueel verzoek	92
§ 3. Informatieplicht	93
(a) Identificatie	93
(b) Voorwaarden	94
(c) Taal en techniek	94
(d) Ontvangstbevestiging	96
(e) Uitzonderingen	99
§ 4. Technische vereisten voor het aanbod	99
§ 5. Sancties	100
(a) Stakingsbevel	100

(b) Relatieve nietigheid	101
(c) Schadevergoeding	102
(d) Strafsancties	103
DEEL II. VERBINTENISSEN	105
Hoofdstuk 1. Overeenkomsten	107
Afdeling I. Precontractuele fase	107
Afdeling II. Ontstaan van de overeenkomst	108
§ 1. Consensualisme	108
§ 2. Functionele equivalentie	109
§ 3. Hulpmiddelen	111
§ 4. Uitvoeringsbesluiten	112
§ 5. Uitzonderingen	112
Afdeling III. Geldigheidsvoorwaarden	113
§ 1. Wilsovereenstemming	113
(a) Volwaardige wil	113
(b) Wederzijdse wil	114
(c) Vrij van wilsgebreken	115
§ 2. Handelingsbekwaamheid	116
§ 3. Geldig voorwerp en geldige oorzaak	116
Afdeling IV. Tijdstip van de overeenkomst	117
§ 1. Ontvangsttheorie	117
§ 2. Communicatieproblemen	118
§ 3. Vermoeden	119
Afdeling V. Plaats van de overeenkomst	119
Hoofdstuk 2. Handtekening	123
Afdeling I. Inleiding	123
Afdeling II. Het begrip ‘handtekening’	123
Afdeling III. Het begrip ‘elektronische handtekening’	124
Afdeling IV. De elektronische handtekening in het Burgerlijk Wetboek	126
Afdeling V. Assimilatie met de handgeschreven handtekening	127
Afdeling VI. De ‘gekwalificeerde’ elektronische handtekening	129
§ 1. De geavanceerde elektronische handtekening	130
§ 2. Gekwalificeerde certificaten	131
§ 3. Veilig middel voor het aanmaken van elektronische handtekeningen	132
§ 4. Evaluatie	132
Afdeling VII. Discriminatieverbod	133
Afdeling VIII. Specifieke eisen: elektronische arbeidsovereenkomsten	135
Afdeling IX. Besluit	136

Hoofdstuk 3. Bewijs	139
Afdeling I. Inleiding	139
Afdeling II. Overzicht	139
§ 1. Bewijslast en bewijsmiddelen	139
§ 2. Akten	140
§ 3. Andere geschriften	142
§ 4. Getuigen	143
§ 5. Vermoedens	144
Afdeling III. Digitale bewijsvoering	144
Hoofdstuk 4. Kennisgeving	147
Afdeling I. Inleiding	147
Afdeling II. Artikel 2281 BW	147
Afdeling III. Aangetekende zending	148
Afdeling IV. Procesrecht	149
Hoofdstuk 5. Consumentenbescherming	151
Afdeling I. Inleiding	151
Afdeling II. Overeenkomsten op afstand: definities	152
§ 1. ‘Onderneming’ en ‘consument’	153
§ 2. ‘Goederen’ en ‘diensten’	154
§ 3. ‘Systeem voor verkoop op afstand’	154
§ 4. ‘Technieken van communicatie op afstand’	155
Afdeling III. Opeenvolgende verrichtingen	156
Afdeling IV. Informatieplicht bij het aanbod	156
Afdeling V. Duurzame drager	157
Afdeling VI. Informatieverstrekking bij de uitvoering van het contract	160
§ 1. Inhoud	160
§ 2. Uitzondering	161
§ 3. Specifieke sancties	162
Afdeling VII. Herroepingsrecht	163
§ 1. Principe	163
§ 2. Wijze van uitoefening	163
§ 3. Begin en duur van de herroepingstermijn	164
§ 4. Uitzonderingen op het herroepingsrecht	165
Afdeling VIII. Uitvoering van de overeenkomst op afstand	166
Afdeling IX. Beperkingen op het gebruik van bepaalde technieken	167
Hoofdstuk 6. Aansprakelijkheid	169
Afdeling I. Inleiding	169
§ 1. Overzicht	169
§ 2. Precontractuele aansprakelijkheid	169
§ 3. Contractuele aansprakelijkheid	170
§ 4. Aansprakelijkheid voor onrechtmatige daad	172

Afdeling II. Productenaansprakelijkheid	173
Afdeling III. Internationaal privaatrecht	176
§ 1. Overzicht	176
§ 2. Bevoegde rechter	176
§ 3. Toepasselijk recht	179
Afdeling IV. Aansprakelijkheid van tussenpersonen	179
§ 1. Inleiding	179
§ 2. Loutere doorgifte	181
§ 3. Caching	181
§ 4. Hosting	182
§ 5. Geen verplichting tot systematische controle	184
Afdeling V. Bescherming tegen aansprakelijkheid	184
§ 1. Exoneratieclausules	184
§ 2. Verzekeringen	185
DEEL III. INTELLECTUELE RECHTEN	187
Hoofdstuk 1. Inleiding	189
Afdeling I. Technische creaties: octrooien	191
§ 1. Overzicht	191
§ 2. Octrooieerbaarheidsvereisten	193
Afdeling II. Onderscheidingstekens: merken	195
Afdeling III. Vormgevingen	200
§ 1. Tekeningen en modellen	200
§ 2. Werken van kunst en letterkunde: auteursrecht	201
Hoofdstuk 2. Auteursrecht in de digitale omgeving	203
Afdeling I. Inleiding	203
Afdeling II. Wie is de auteur?	205
Afdeling III. Rechten van de auteur	206
Afdeling IV. Uitzonderingen	209
Afdeling V. Naburige rechten	212
Afdeling VI. Overdracht van vermogensrechten	212
Afdeling VII. Handhaving	213
Hoofdstuk 3. Rechtsbescherming van computerprogramma's	217
Afdeling I. Inleiding	217
Afdeling II. Wat is een computerprogramma?	217
Afdeling III. Bescherming als werk van letterkunde	218
Afdeling IV. Geen bescherming voor ideeën en beginselen	219
Afdeling V. Enkel oorspronkelijke programma's	220
Afdeling VI. Wie is de auteursrechthebbende?	222

Afdeling VII. Vermogensrechten	223
Afdeling VIII. Rechten van de gebruikers	224
Afdeling IX. Decompilatie	225
Afdeling X. Handhaving	228
Afdeling XI. Juridische bescherming van technische maatregelen	228
Afdeling XII. Softwarebescherming via het octrooirecht	229
Afdeling XIII. Open source	231
Hoofdstuk 4. Rechtsbescherming van databanken	233
Afdeling I. Inleiding	233
Afdeling II. De auteursrechtelijke bescherming van databanken	235
§ 1. Wat is een databank?	235
§ 2. Auteursrecht voor keuze en rangschikking	235
§ 3. Wie is de maker van de databank?	236
§ 4. Rechten van de maker	237
§ 5. Uitzonderingen	238
Afdeling III. Het recht 'sui generis' (extractierecht)	239
§ 1. Inleiding	239
§ 2. Definities	240
§ 3. Ontstaan van het recht 'sui generis'	242
§ 4. Rechten van de producent	243
§ 5. Duur van het recht 'sui generis'	243
§ 6. Uitzonderingen op het recht 'sui generis'	244
§ 7. Besluit	245
Hoofdstuk 5. Rechtsbescherming van chips	247
Afdeling I. Inleiding	247
Afdeling II. Wat zijn chips?	247
Afdeling III. Ontstaansgeschiedenis van de Chipswet	248
§ 1. De Verenigde Staten	248
§ 2. Europa	249
Afdeling IV. Beschermingsvoorwaarden	249
Afdeling V. Ontwikkeling van chips en software in dienstverband	250
Afdeling VI. Exclusieve rechten	251
Afdeling VII. Uitzonderingen	252
Afdeling VIII. Gespecialiseerde rechter	253
Hoofdstuk 6. Domeinnamen	255
Afdeling I. Wat is een domeinnaam?	255
Afdeling II. Hoe wordt een domeinnaam toegekend?	256
Afdeling III. Conflicten over domeinnamen	257

DEEL IV. PRIVACY EN GEGEVENSBECHERMING	259
Hoofdstuk 1. Inleiding	261
Afdeling I. Geschiedenis	261
Afdeling II. Privacy en beroepsgeheim	262
Afdeling III. Privacybescherming in het EVRM	265
Afdeling IV. Privacy- en gegevensbescherming in het EU-Handvest	267
Hoofdstuk 2. Verwerking van persoonsgegevens	269
Afdeling I. Overzicht	269
Afdeling II. Wet Verwerking Persoonsgegevens: toepassingsgebied	271
§ 1. Persoonsgegevens	271
§ 2. Verwerking	273
§ 3. Territoriaal toepassingsgebied	275
Afdeling III. Actoren bij de verwerking van persoonsgegevens	277
§ 1. Betrokkene	277
§ 2. Verantwoordelijke voor de verwerking	277
§ 3. Verwerker	280
§ 4. Andere actoren	281
Afdeling IV. Rechtmatigheid en toelaatbaarheid	282
Afdeling V. Doelgebondenheid en proportionaliteit	284
Afdeling VI. Transparantie en de rechten van de betrokkene	286
§ 1. Overzicht	286
§ 2. Recht op informatie	287
§ 3. Recht op inzicht en inzage, verbetering en verhaal	289
§ 4. Bescherming tegen geautomatiseerde beslissingsvorming	291
Afdeling VII. Doorgifte van persoonsgegevens naar het buitenland	292
§ 1. Overzicht	292
§ 2. Verenigde Staten: Safe Harbor	292
§ 3. Uitzonderingen	293
§ 4. Modelovereenkomsten	293
§ 5. Bindende ondernemingsregels	294
Afdeling VIII. Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer	295
§ 1. Taken	295
§ 2. Aangifteverplichting	296
§ 3. Sectorale comités	297
§ 4. Adviezen en aanbevelingen	298
Hoofdstuk 3. Bescherming van private communicatie	299
Afdeling I. Inleiding	299
Afdeling II. Artikelen 259 <i>bis</i> en 314 <i>bis</i> Strafwetboek	300
Afdeling III. Artikel 124 Wet Elektronische Communicatie	303
Afdeling IV. Uitzonderingen op het communicatiegeheim	304

Afdeling V. Verkeersgegevens en cookies	305
Afdeling VI. Het gebruik van cryptografie	306
Afdeling VII. Andere telefoondiensten	308
Afdeling VIII. Controle van communicatie in de onderneming	308
Afdeling IX. Ongevraagde elektronische communicatie	310
DEEL V. CYBERCRIMINALITEIT	313
Hoofdstuk 1. Overzicht	315
Afdeling I. Het begrip ‘cybercriminaliteit’	315
Afdeling II. Europees Cybercrimeverdrag	317
§ 1. Doelstellingen en inhoud	317
§ 2. Toepassing in België	319
§ 3. Europese Unie	320
Hoofdstuk 2. Specifieke informaticamisdrijven	323
Afdeling I. Valsheid in informatica	323
Afdeling II. Informaticabedrog	325
Afdeling III. Ongeoorloofde toegang	327
Afdeling IV. Datasabotage	332
Hoofdstuk 3. Klassieke misdrijven in een digitale context	335
Afdeling I. Misdrijven tegen de goede zeden	335
§ 1. De verspreiding van onzedelijk materiaal	336
§ 2. Kinderpornografie	337
§ 3. Reclame voor seksuele diensten	339
Afdeling II. Aanranding van de eer of de goede naam	339
Afdeling III. Racistische uitingen en ontkenning van de genocide	341
§ 1. Racisme en xenofobie	341
§ 2. Ontkenning van genocide	342
Afdeling IV. Aanzetten tot crimineel gedrag	343
Afdeling V. De notie ‘drukkersmisdrijf’	344
Afdeling VI. Kansspelen	345
Afdeling VII. Oplichting	348
Afdeling VIII. Namaak	349
Afdeling IX. Bescherming van persoonsgegevens	350
Afdeling X. Bescherming van elektronische communicatie	351
Hoofdstuk 4. Strafprocedure	353
Afdeling I. Dataretentie	353
Afdeling II. Artikel 46 <i>bis</i> Wetboek van Strafvordering	354

Afdeling III. Artikel 88 <i>bis</i> Wetboek van Strafvordering: nummerregistratie	355
Afdeling IV. Artikel 90 <i>ter</i> e.v. Wetboek van Strafvordering: 'gerechtelijk' afluisteren	356
Afdeling V. 'Administratief' afluisteren	357
Afdeling VI. Databeslag	358
Afdeling VII. Netwerkzoeking	360
Afdeling VIII. Medewerkingsplicht	362
Afdeling IX. Specifieke plichten voor tussenpersonen	363
§ 1. Inleiding	363
§ 2. Verplichtingen voor alle tussenpersonen	363
§ 3. Verplichting voor verleners van hostingdiensten	364
§ 4. Toepassingsproblemen	364
§ 5. Informatieverplichting	365
§ 6. Effectiviteit van de maatregelen	366
§ 7. Websites uit andere EU-lidstaten	367

HOOFDSTUK 2.

AUTEURSRECHT IN DE DIGITALE OMGEVING

AFDELING I. INLEIDING

De bedoeling van het auteursrecht bestaat erin auteurs, dat wil zeggen makers van werken van letterkunde en kunst, te beschermen. De termen ‘letterkunde’ en ‘kunst’ moeten evenwel in zeer ruime zin begrepen worden. Een wetenschappelijk artikel, een foto... vallen daar ook onder. In principe gaat het over elk werk dat oorspronkelijk is en in een bepaalde vorm is gegoten.

Een werk is oorspronkelijk als het de vrucht is van de intellectuele inspanning van de maker. De inspanning hoeft daarom niet aanzienlijk te zijn.⁴²² Een gewone amateurfoto, bijvoorbeeld een vakantiekiekje, is al oorspronkelijk genoeg om door het auteursrecht beschermd te worden. Een louter slaafse nabootsing van een werk dat reeds bestaat of pure informatie die men ergens haalt en verder onbewerkt weergeeft, voldoen daarentegen niet aan de oorspronkelijkheidsvoorwaarde.⁴²³

Het auteursrecht beschermt een werk dat in een bepaalde vorm is gegoten. Louter ideeën, hoe geniaal ook, worden niet beschermd.⁴²⁴

---

422. Cass. 26 januari 2012, *IRDI* 2012, afl. 2, 199. Het Hof stelt dat een werk van letterkunde of kunst auteursrechtelijk beschermd is als het oorspronkelijk is in die zin dat het gaat om een eigen intellectuele schepping van de auteur. “Hierbij is niet vereist dat het werk de stempel draagt van de persoonlijkheid van de auteur.” Zie echter HvJ C-145/10, *Painer*, 2011, <http://curia.europa.eu>: “dat het auteursrecht slechts kan gelden met betrekking tot materiaal, zoals een foto, dat oorspronkelijk is in die zin dat het gaat om een eigen intellectuele schepping van de auteur ervan. Zoals blijkt uit punt 17 van de considerans van richtlijn 93/98 is een intellectuele schepping een eigen schepping van de auteur wanneer zij de uitdrukking vormt van diens persoonlijkheid. Dat is het geval wanneer de auteur bij het maken van het werk zijn creatieve bekwaamheden tot uiting heeft kunnen brengen door het maken van vrije en creatieve keuzen...”

423. J. DEENE, “Originaliteit in het auteursrecht”, *IRDI* 2005, afl. 3, 223-237.

424. Gent, 19 mei 2008, *AM* 2008, 310: “Opdat een concept of idee vatbaar zou zijn voor bescherming op grond van de auteurswet 1994, is een vorm vereist. Een format of scenario van een televisieprogramma kan een concrete vormgeving zijn van een idee als die verwijst naar de persoon van de maker en de uitdrukking is van zijn intellectuele inspanning.”

Belangrijke internationale bronnen voor het auteursrecht zijn de Conventie van Bern van 9 september 1886,⁴²⁵ de regels in de TRIPS-Overeenkomst⁴²⁶ en de op 20 december 1996 in Genève aangenomen Verdragen van de WIPO betreffende het auteursrecht (WCT) en betreffende uitvoeringen en fonogrammen (WPPT).

Verder werden er op Europees niveau een aantal richtlijnen aangenomen waardoor de rechten van auteurs, uitvoerende kunstenaars, makers van databanken, software en film- en muziekproducenten geleidelijk aan op het niveau van de interne markt werden uitgebreid en geharmoniseerd. In de meeste richtlijnen werd ook gewezen op bepaalde wettelijke excepties die lidstaten kunnen of moeten voorzien in hun nationale wetgeving. De belangrijkste richtlijn in de context van deze studie is de Richtlijn Informatiemaatschappij van 2001 die zorgde voor een exponentiële uitbreiding van de excepties die gebruikers kunnen invoeren.⁴²⁷ Het gevolg van de Europese richtlijnen, die voorrang hebben op de Belgische wetsbepalingen, is dat de meeste belangrijke concepten uit het auteursrecht momenteel gedefinieerd worden op Europees niveau.

In België wordt deze materie beheerst door de wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten.⁴²⁸ Het is een zeer uitgebreide en complexe wet die uit 92 artikelen bestaat en als volgt is ingedeeld:

- principes van het auteursrecht (artikel 1 tot 32);
- naburige rechten (artikel 33 tot 47bis);
- satelliet en kabel (artikel 48 tot 54);
- kopie voor eigen gebruik (artikel 55 tot 61*quater*);
- openbare uitlening (artikel 62 tot 64);
- beheersvennootschappen (artikel 65 tot 78);
- algemene bepalingen (artikel 79 tot 92).

Bij deze korte bespreking volgen we echter een andere systematiek. We bespreken achtereenvolgens de vraag 'wie is de auteur?', de rechten van de auteur, de uitzonderingen op deze

---

425. De in België momenteel toepasselijke versie van de Conventie van Bern is de versie van Brussel van 1948, goedgekeurd door de wet van 16 juni 1951. De laatste versie van de Conventie is die van Parijs van 1971. De Conventie van Bern kan door elke Belg voor de rechter worden ingeroepen en de bepalingen ervan hebben voorrang op die van de Belgische wet. Zie Cass. 27 mei 1971, Pas., I, p; 886.

426. Het betreft een bijlage bij de Overeenkomst van Marrakech tot oprichting van de Wereldhandelsorganisatie. Het principe dat in de TRIPS-overeenkomst wordt gehuldigd is dat de rechten van de auteurs moeten worden beschermd doch zonder de (internationale) vrije concurrentie in de weg te staan. Zie verder *Introduction to Intellectual Property*, uitgegeven door de WIPO, Kluwer Law International, 1997, 475-487. Voor de tekst van de TRIPS-overeenkomst, zie H. VANHEES, *Basiswetteksten inzake het recht van de intellectuele eigendom*, Antwerpen, Intersentia, 2006.

427. Richtlijn 2001/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij, *Pb.L.* 167 van 22 juni 2001, 10-19.

428. Wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten, *BS* 27 juli 1994. De wet is inmiddels herhaaldelijk gewijzigd.

rechten, het begrip ‘naburige rechten’, de overdracht van auteursrechtelijke vermogensrechten en de handhaving van de auteurswet.⁴²⁹

AFDELING II. WIE IS DE AUTEUR?

Naar Belgisch recht is de auteur steeds de natuurlijke persoon die het werk creëert. Als de auteur van een werk niet bekend is, geldt het weerlegbare vermoeden dat de auteur degene is wiens naam op het werk staat vermeld.

Voor collectieve werken kan het auteursrecht tussen de verschillende medeauteurs via een overeenkomst geregeld worden. Indien er echter niets wordt overeengekomen, biedt de auteurswet een aanvullende regeling in de artikelen 4 en 5. Er moet dan een onderscheid gemaakt worden tussen twee situaties.⁴³⁰

Indien de bijdragen van de verschillende auteurs niet van elkaar onderscheiden kunnen worden zijn alle auteurs medeauteur van het geheel en moeten ze, volgens het unanimitésbeginsel, samen optreden om het werk te exploiteren.

Als voor de samenwerkende auteurs uitgemaakt kan worden wie de auteur is van welk onderdeel, blijft het auteursrecht beperkt tot ieders onderdeel. Artikel 5 van de auteurswet bepaalt dat elke medeauteur zijn aandeel afzonderlijk mag exploiteren, maar het niet mag onderbrengen in een ander in samenwerking tot stand te brengen werk waardoor de exploitatie van het gemeenschappelijke werk in het gedrang kan komen.

Voor audiovisuele werken gelden specifieke regels (artikel 14 e.v.). Er is een onweerlegbaar vermoeden dat de hoofdregisseur auteur is van het werk. Voor de scenarioschrijver, de bewerker, de tekstschrijver, de grafische ontwerper van animatiewerken en de muziekschrijver geldt een weerlegbaar vermoeden (men kan het dus weerleggen door een tegenbewijs). Alle andere participanten moeten hun auteurschap bewijzen. Auteurs van een oorspronkelijk werk worden als medeauteurs beschouwd bij een remake of een compilatie. Deze regels zijn uiterst belangrijk bij de vervaardiging van allerlei hedendaagse digitale producties.

Auteurs sluiten zich vaak aan bij auteursverenigingen zoals SABAM, SACD/SCAM, SIMIM, URADEX... om hun belangen te verdedigen en hen bij te staan bij het innen van

429. Voor een grondiger inleiding in het auteursrecht zie o.m. A. BERENBOOM, *Le nouveau droit d'auteur et les droits voisins*, Brussel, Larcier, 2008; K. VAN DER PERREN en D. VOORHOOF, *Handboek Auteursrecht*, Academia Press, Gent, 2011.

430. Van elk van de coauteurs wordt een creatieve inbreng verwacht. Zie E. DERCLAYE en A. STROWEL, *Droit d'auteur et numérique: logiciels, bases de données, multimedia: droit belge, européen et comparé*, Brussel, Bruylant, 2001, 39-49.

hun vergoedingen. In een aantal gevallen is de tussenkomst van een auteursvereniging trouwens verplicht, zoals bij de vergoeding voor de thuiskopie (zie hierna).⁴³¹

AFDELING III. RECHTEN VAN DE AUTEUR

De auteurswet maakt een onderscheid tussen vermogensrechten en morele rechten. Vermogensrechten zijn in geld waardeerbaar en kunnen worden overgedragen aan derden. De auteur draagt zeer vaak zijn vermogensrechten over aan de uitgever van zijn werk.

Bij de vermogensrechten kunnen we opnieuw een onderscheid maken tussen exclusieve rechten en vergoedingsrechten. De exclusieve rechten van de auteur met betrekking tot zijn werk zijn het reproductierecht, het recht op mededeling aan het publiek en het distributierecht.

Het reproductierecht is het exclusieve recht van de auteur op elke vorm van reproductie van zijn werk (dat wil zeggen: elke nieuwe vastlegging van het werk in een bestendig vermaterialiseerde vorm), ongeacht de wijze of de vorm. Het speelt dus geen rol welk procedé bij de reproductie wordt gebruikt of op welke drager de reproductie wordt vastgelegd. Het maakt ook niet uit of de reproductie direct of indirect gemaakt wordt, noch of het om een tijdelijke dan wel een duurzame reproductie gaat. Het is evenmin van belang of het werk volledig of slechts gedeeltelijk gereproduceerd wordt. Het exclusieve reproductierecht omvat het recht op vastlegging, verveelvoudiging en verspreiding, het recht op adaptatie en vertaling, het recht op verhuur en uitlening en het distributierecht.

Het adaptatierecht omvat het recht van een auteur om zijn creatie te bewerken of te laten bewerken en het recht om het afgeleide werk dat daaruit voortkomt te exploiteren. De auteur moet zijn toestemming geven wanneer iemand zijn werk wil bewerken, maar wordt daardoor geen medeauteur van de adaptatie. Alvorens men van een adaptatie kan spreken, moet wel cumulatief aan de volgende voorwaarden zijn voldaan. Ten eerste moeten er wezenlijke, concrete en originele vormelementen van het oorspronkelijke werk zijn overgenomen. Ten tweede moet hieraan een eigen vormgeving zijn toegevoegd. Gewoon geïnspireerd worden door andermans werk is dus niet voldoende: er moeten essentiële en kenmerkende vormelementen worden overgenomen.⁴³²

---

431. Een nieuwe wet moet de inning en verdeling van de vergoedingen efficiënter laten verlopen en de transparantie van de werking van auteursverenigingen verbeteren. Zie Wet van 10 december 2009 tot wijziging van de wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten wat het statuut van en de controle op de vennootschappen voor het beheer van de rechten betreft, BS 23 december 2009. Zie F. PETILLION, "Statuut en controle op beheersvennootschappen van auteursrechten helemaal opnieuw geregeld", *RABG* 2010, afl. 2, 124-125.

432. Zie onder meer V. BENABOU, "L'oeuvre poulpe", *RDTI* 2008, n° 32, 309-321.

Het reproductierecht bevat verder de exclusieve bevoegdheid rond het distribueren, verhuren en openbaar uitlenen van een werk. De Richtlijn Informatiemaatschappij preciseert de notie distribueren als “elke vorm van distributie onder het publiek van het origineel van hun werken of kopieën daarvan, door verkoop of anderszins”.⁴³³ De Richtlijn Verhuurrecht definieert verhuren als “het voor gebruik ter beschikking stellen voor een beperkte tijd en tegen een direct of indirect economisch of commercieel voordeel”.⁴³⁴ Uitlenen wordt in diezelfde richtlijn omschreven als “het voor gebruik ter beschikking stellen voor een beperkte tijd en zonder direct of indirect economisch of commercieel voordeel, indien dat plaatsvindt via voor het publiek toegankelijke instellingen”.

In verband met het exclusief distributierecht van de rechthebbende moet rekening gehouden worden met de zogenaamde ‘uitputtingsleer’. Volgens deze bepaling is het distributierecht met betrekking tot het origineel of kopieën van een werk in de Unie alleen dan uitgeput wanneer de eerste verkoop of andere eigendomsovergang van dat materiaal in de Unie geschiedt door de rechthebbende of met diens toestemming.⁴³⁵

In België wordt aan auteurs ook een bestemmingsrecht toegekend. Een auteur kan een specifieke bestemming koppelen aan het gebruik van zijn werk. Zo kan bijvoorbeeld worden vastgelegd op de drager van het werk dat het werk enkel voor niet-commerciële doeleinden mag worden gebruikt. Wat het bestemmingsrecht betreft, zal de auteur bij de uitoefening ervan moeten aantonen dat de derde feitelijke kennis had of toch minstens op een normale manier kennis behoorde te hebben van de opgelegde gebruiksbeperking. Het bewijs hiervan is een feitenkwestie die door de rechter geval per geval zal moeten worden beoordeeld aan de hand van de concrete omstandigheden, maar de bewijsvoering kan natuurlijk wel worden vergemakkelijkt wanneer de auteur de bestemming op het voorwerp zelf plaatst of contractueel vastlegt.

Het recht op mededeling aan het publiek heeft betrekking op het recht om, ongeacht welk procedé, zijn creatie(s) in het openbaar mee te delen of te laten meedelen. Het gaat om elke afzonderlijke reproductie van zijn creatie in een niet-bestendig vermaterialiseerde, dus niet-duurzame maar efemere vorm.⁴³⁶ Voorbeelden zijn: de opvoering, de vertoning,

433. Art 4.1. Richtlijn Informatiemaatschappij.

434. Richtlijn 2006/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde naburige rechten op het gebied van intellectuele eigendom (gecodificeerde versie), *Pb.L.* 376 van 27 december 2006, 28-35.

435. HvJ C-479/04, *Laserdisken t. Kulturministeriet*, 2006, <http://curia.europa.eu>.

436. De rechtspraak heeft in dit verband reeds vele preciseringen gegeven rond de interpretatie van de noties van een ‘publiek’ mededelen of ter beschikking stellen. In essentie geldt daarbij dat een ‘publiek’ mededelen of ter beschikking stellen volgens de rechtspraak een doelbewuste interventiehandeling vereist waardoor een nieuw en ontvankelijk ‘publiek’ het ‘werk’ kan genieten. Om daarbij te beoordelen of aan deze vereiste voldaan is, acht de rechtspraak het niet onbelangrijk om te weten of met de betrokken handeling al dan niet winst beoogd werd. Daarbij is belangrijk dat het gaat om een handeling waarbij een persoon, met volledige kennis van de gevolgen van zijn handelwijze, maatregelen neemt zonder dewelke het ‘publiek’ de ‘immateriële’ weergave van het ‘werk’ niet zou kunnen genieten. Zie onder meer C-135/10, *SCF t. Marco Del Corso*, 2012 en HvJ C-162/10, *PPL t. Ierland*, 2012, <http://curia.europa.eu>.

de uitzending of de tentoonstelling van een werk. Het begrip ‘publiek’ wordt gebruikt in tegenstelling tot ‘familiekring’.⁴³⁷ Een vertoning in scholen, bedrijven⁴³⁸ en dergelijke is dus ook een mededeling aan het publiek. Gezien de digitalisering werd daar bij een recente wetswijziging aan toegevoegd dat ook “de beschikbaarstelling van een werk voor het publiek op een door hen individueel gekozen plaats en tijd” valt onder de auteursrechtelijke bevoegdheid.⁴³⁹

Naast de exclusieve vermogensrechten heeft de auteur in sommige gevallen ook bepaalde ‘vergoedingsrechten.’ Hiermee wordt bijvoorbeeld het recht op vergoeding bedoeld dat de auteur toekomt als zijn werk gereproduceerd wordt zonder zijn toestemming, in het kader van een zogenaamde ‘dwanglicentie.’ Hierna zullen we namelijk zien dat de auteur in bepaalde gevallen de reproductie van zijn werk zal moeten gedogen, bijvoorbeeld in het geval van een kopie voor eigen gebruik. In ruil daarvoor krijgt hij dan een vergoeding. In de wet is deze vergoedingsregeling verschillend geregeld naargelang het gaat over het kopiëren voor eigen gebruik van werken en prestaties op een andere drager dan papier, een reproductie op papier voor eigen gebruik of ter illustratie bij onderwijs of voor wetenschappelijk onderzoek, en de reproductie op een andere drager dan papier en/of mededeling van auteursrechtelijk beschermde werken ter illustratie bij onderwijs of voor wetenschappelijk onderzoek. De auteurswet voorziet niet alleen in vermogensrechten voor de auteur. Deze laatste heeft ook bepaalde morele rechten. De belangrijkste daarvan zijn het recht tot bekendmaking (enkel de auteur beslist of zijn werk al dan niet bekendgemaakt wordt), het recht op vaderschap (of naamsvermelding) en het recht op integriteit van het werk. Deze rechten zijn onoverdraagbaar, dat wil zeggen dat ze niet aan derden kunnen worden overgedragen.

De rechten van de auteur gelden tot zeventig jaar na zijn overlijden.⁴⁴⁰

---

437. Volgens de rechtspraak is er sprake van een ‘publiek’ indien het aantal potentiële ontvangers van de weergave onbepaald en vrij groot is. Ontvangers van eenzelfde weergave zullen daarbij ook tot hetzelfde ‘publiek’ gerekend worden als zij diezelfde weergave genieten op verschillende tijdstippen en zonder zich daarbij samen op eenzelfde plaats te bevinden. Omgekeerd geldt dat geen sprake is van een mededelen of ter beschikking stellen aan een ‘publiek’ indien de groep van personen die de ‘immateriële’ weergave geniet van het ‘werk’ zich beperkt tot de ‘privé’- of ‘familiekring’ of personen met quasi-familiale banden. Zie onder meer Cass. 26 januari 2006, *RW* 2006-07, 511; F. GOTZEN in F. BRISON en H. VANHEES (eds.), *Huldeboek Jan Corbet. De Belgische auteurswet. Artikelsgewijze commentaar*, Brussel, Larcier, 2012, 17.

438. De auteursverenigingen SABAM en SIMIM sloten in 2009 een akkoord met de belangrijkste werkgeversorganisaties omtrent de omvang en (eengemaakte) inning van de vergoeding verschuldigd in het kader van een mededeling in een afgesloten bedrijfsruimte. Voor bedrijven met maximaal acht werknemers werd een vrijstelling overeengekomen, wat tevens in overeenstemming is met Cassatierechtspraak omtrent de reikwijdte van de kosteloze mededeling in familiekring (infra). Voor meer informatie over dit akkoord, zie <http://www.sabam.be>.

439. Wat betreft het mededelen van auteursrechtelijk beschermde werken via het internet (online transmissies) is er dan ook eensgezindheid over het feit dat het niet vereist is dat verschillende personen het werk op eenzelfde tijdstip waarnemen. Zie onder meer HvJ C-173/11, *Football Dataco (et al.) t. Sportradar*, 2012, <http://curia.europa.eu>.

440. Richtlijn 2006/116/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende de beschermingstermijn van het auteursrecht en van bepaalde naburige rechten (gecodeerde versie), *Pb.L.* 372 van 27 december 2006, 12-18.

AFDELING IV. UITZONDERINGEN

De exclusieve vermogensrechten van de auteur gelden niet absoluut. Er werden een aantal uitzonderingen in het leven geroepen voor specifiek omschreven handelingen die gebruikers kunnen stellen zonder toestemming van de auteur.

Als algemene voorwaarde voor alle excepties wordt vooropgesteld dat het werk op een goorloofde wijze openbaar moet zijn gemaakt. Indien dat niet het geval zou zijn, kan de auteur, respectievelijk uitvoerende kunstenaar, zich nog steeds verzetten tegen het gebruik overeenkomstig de exceptie die door de gebruiker wordt ingeroepen. In de rechtsleer bestaat er behoorlijk veel eensgezindheid over dat deze notie slaat op het feit dat het divulgatierecht of recht op bekendmaking moet zijn uitgeoefend.⁴⁴¹ Dat impliceert dat, als de auteur deze rechten eenmaal heeft uitgeoefend, hij zich niet meer kan verzetten tegen iemand die een beroep doet op de uitzondering. Met andere woorden, een exceptie zal ook van toepassing zijn op werken die na te zijn gedivulgeerd illegaal verkregen worden. Enkele auteurs hebben hierover echter een andere mening.⁴⁴²

Onder impuls van de Europese wetgever werd in 2005 in België een ‘facelift’ doorgevoerd met betrekking tot deze uitzonderingen. Sommige van deze (ver)nieuw(d)e uitzonderingen traden echter nog niet in werking wegens het uitblijven van de nodige uitvoeringsbesluiten. Zolang deze niet zijn uitgevaardigd blijven de oude uitzonderingen van kracht. In wat volgt geven we de lijst met de nieuwe uitzonderingen weer:

- de reproductie en de mededeling aan het publiek, met het oog op informatie, van korte fragmenten uit werken of van integrale werken van beeldende kunst in een verslag dat over actuele gebeurtenissen wordt uitgebracht⁴⁴³;
- de reproductie en de mededeling aan het publiek van een werk tentoongesteld in een voor het publiek toegankelijke plaats, wanneer het doel van de reproductie of van de mededeling aan het publiek niet het werk zelf is;

441. Zie bv. M.C. JANSSENS, “Hoofdstuk 1/Afdeling 5 – Uitzonderingen op de vermogensrechten van de auteur – Artikel 22” in FBRISON en H. VANHEES (eds.), *De Belgische auteurswet. Artikelsgewijze commentaar. Huldeboek aan Prof. J. Corbet*, Brussel, Larcier, 2006, 121. Tevens S. DUSOLLIER, “L’utilisation légitime de l’oeuvre: un nouveau sésame pour le bénéfice des exceptions en droit d’auteur?”, *Revue mensuelle LexisNexis Jurisclasser – Communication – Commerce électronique*, 2005, 17 e.v.

442. A. BERENBOOM, *Le nouveau droit d’auteur et les droits voisins*, Brussel, Larcier, 2008, 313; A. LUCAS en H.J. LUCAS, *Traité de la propriété littéraire et artistique*, Parijs, Litec, 2001, 900.

443. Over de interpretatie van deze uitzondering, zie Brussel 5 mei 2011, *Google t. Copiepresse, ICIP-Ing.Cons.* 2011, 86-87 (“Le but du législateur était, non d’étendre le droit de citation, mais d’introduire une exception en faveur des médias d’information qui n’ont pas le temps matériel de demander l’autorisation des auteurs. Cette disposition doit donc être interprétée restrictivement, seules se justifient les citations qui, en raison de la nécessité d’une information rapide, n’ont pu faire l’objet d’un consentement de l’auteur. Or, Google reconnaît que les articles restent référencés pendant 30 jours. Il s’en déduit que l’exception ne peut s’appliquer.”)

- de kosteloze privémededeling in familiekring⁴⁴⁴ of in het kader van schoolactiviteiten;
- de gedeeltelijke of integrale reproductie op papier of op een soortgelijke drager (bijvoorbeeld microfiches) van artikelen of van werken van beeldende kunst, of van korte fragmenten uit andere werken met behulp van ongeacht welke fotografische techniek of enige andere werkwijze die een soortgelijk resultaat oplevert, met uitzondering van bladmuziek (partituren), wanneer die reproductie uitsluitend bestemd is voor *privégebruik* en geen afbreuk doet aan de normale exploitatie van het werk.⁴⁴⁵ De auteur heeft in ruil voor deze ‘dwanglicentie’ recht op een vergoeding. De wijze waarop deze vergoeding geïnd en verdeeld wordt, moet worden geregeld in een koninklijk besluit⁴⁴⁶;
- gedeeltelijke of integrale reproductie op papier of op een soortgelijke drager van artikelen of van werken van beeldende kunst, of van korte fragmenten uit andere werken, met behulp van ongeacht welke fotografische techniek of enige andere werkwijze die een soortgelijk resultaat oplevert, wanneer die reproductie wordt verricht ter illustratie bij onderwijs of voor wetenschappelijk onderzoek, zulks verantwoord is door de nagestreefde niet-winstgevende doelstelling en geen afbreuk doet aan de normale exploitatie van het werk en voor zover de bron, waaronder de naam van de auteur, wordt vermeld, tenzij dit niet mogelijk blijkt⁴⁴⁷;
- de gedeeltelijke of integrale reproductie op eender welke drager andere dan papier of soortgelijke drager, van artikelen of van werken van beeldende kunst, of van korte fragmenten uit andere werken, met behulp van ongeacht welke fotografische techniek of enige andere werkwijze die een soortgelijk resultaat oplevert, wanneer die reproductie wordt verricht ter illustratie bij onderwijs of voor wetenschappelijk onderzoek, zulks verantwoord is door de nagestreefde niet-winstgevende doelstelling en geen afbreuk

---

444. Een zeer nauwe band tussen inwoners van een bejaardentehuis werd reeds door het Hof van Cassatie gekwalificeerd als ‘familiekring’, zie Cass. 18 februari 2000, *A&M* 2000, 290 en *RW* 2000-01, 908, noot H. VANHEES. Ook een afgesloten werkatelier dat enkel toegankelijk was voor het personeel bestaande uit vier arbeiders en één verkoper waar radiomuziek hoorbaar was, werd als private mededeling in familiekring beschouwd, zie Cass. 26 januari 2006, *A&M* 2006, 180, noot H. VANHEES en *RW* 2006-07, 511, noot J. DEENE.

445. De notie ‘bestemd zijn voor privégebruik’ in de context van deze uitzondering is immers ruimer te interpreteren als bestemd zijn voor de ‘familiekring’. Er wordt aangenomen dat een gebruik binnen de eigen onderneming of instelling en ook een individueel professioneel gebruik, kunnen kwalificeren als ‘bestemd zijn voor privégebruik’. Zie in die zin: M.-C. JANSSENS in F. BRISON en H. VANHEES (eds.), *Huldeboek Jan Corbet. De Belgische auteurswet. Artikelsgewijze commentaar*, Brussel, Larcier, 2012, 159. Vergelijk ook: A. STROWEL en B. STROWEL, “La nouvelle législation belge sur le droit d’auteur”, *JT* 1995, 125.

446. Deze exceptie wordt meestal de ‘privékopie’ genoemd. Ze slaat dus op de reproductie vanaf een papieren bron naar een andere papieren drager (fotokopie) of vanaf een digitale bron naar een papieren drager (bv. iets printen dat men afhaalt van het internet).

447. Artikel 22, § 1, 4°*bis* en 4°*ter* van de auteurswet, zoals ingevoegd door de Wet van 10 augustus 1998 houdende omzetting in Belgisch recht van de Europese richtlijn van 11 maart 1996 betreffende de rechtsbescherming van databanken.

- doet aan de normale exploitatie van het werk, en voor zover de bron, waaronder de naam van de auteur, wordt vermeld, tenzij dit niet mogelijk blijkt⁴⁴⁸;
- de reproductie op eender welke drager andere dan papier of soortgelijke drager van werken, die in familiekring geschiedt en alleen daarvoor bestemd is.⁴⁴⁹ Deze uitzondering wordt meestal ‘thuiskopie’ genoemd. Een tekst, muziek, audiovisuele werken... die van het internet worden gehaald en gekopieerd op een digitale drager vallen hieronder. Het betreft eveneens een ‘dwanglicentie’ die gecompenseerd wordt door een vergoedingsstelsel (via heffingen op apparaten en dragers)⁴⁵⁰;
  - de mededeling van werken ter illustratie bij onderwijs of voor wetenschappelijk onderzoek door instellingen die daartoe door de overheid officieel zijn erkend of opgericht en voor zover deze mededeling verantwoord is door de nagestreefde niet-winstgevende doelstelling, plaatsvindt in de normale activiteiten van de instelling, enkel wordt uitgevoerd door de gesloten transmissienetwerken van de instelling en geen afbreuk doet aan de normale exploitatie van het werk en voor zover de bron, waaronder de naam van de auteur, wordt vermeldt, tenzij dit niet mogelijk blijkt.

Ten slotte zijn er nog uitzonderingen voor het opvoeren van karikaturen, parodieën of pastiches, voor de kosteloze uitvoeringen bij publieke examens (bijvoorbeeld aan het conservatorium), voor reproducties met het oog op de bewaring van het culturele en wetenschappelijke patrimonium door publiek toegankelijke instellingen (bibliotheken, musea en archieven), voor de mededeling van werken die een onderdeel uitmaken van verzamelingen van publiek toegankelijke instellingen (bibliotheken, musea, archieven, wetenschappelijke en onderwijsinstellingen) via speciale terminals; voor tijdelijke opnames die worden gemaakt door de omroeporganisaties met hun eigen middelen ten behoeve van hun uitzendingen, voor reproductie en mededeling van werken ten behoeve van mensen met een handicap, voor reproductie en mededeling van werken voor reclamedoelinden voor openbare tentoonstellingen of openbare verkopen, voor de reproductie van uitzendingen door erkende

---

448. D. BAERVOETS, “Kopiëren voor eigen gebruik en reprografie na de wet van 22 mei 2005 houdende de omzetting in Belgisch recht van richtlijn 2001/29/EG betreffende de harmonisering van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij. Enkele beschouwingen aangaande het toepassingsgebied van deze uitzonderingen en de ‘compensatie’stelsels (augustus 2005)”, *IRDI* 2006, afl. 1, 7-24.

449. Het begrip ‘familiekring’ wordt door het Hof van Cassatie restrictief opgevat. Het familiaal karakter wordt beoordeeld in hoofde van de kopieerder zelf. Men mag dus bijvoorbeeld een film die op televisie wordt uitgezonden opnemen op videoband om deze later met het gezin opnieuw te bekijken. Wanneer het materiaal daarentegen zou worden gedeeld met derden die niet tot de familiekring behoren, kan er duidelijk geen sprake meer zijn van gebruik in de familiekring. In het geval er kopieën worden gedeeld met collega’s kunnen deze niet als ‘familiekring’ gekwalificeerd worden. Zie Cass. 27 mei 2005, *IRDI* 2005, afl. 3, 267, noot V. VANOVERMEIRE.

450. De oude uitzondering voor de privékopie geldt enkel voor geluids- en audiovisuele werken en is tot op heden nog steeds van kracht. De vergoedingsregeling van toepassing op deze oude uitzondering werd vastgesteld bij KB van 17 december 2009 tot wijziging van het KB van 28 maart 1996 betreffende het recht op vergoeding voor het kopiëren voor eigen gebruik voor de auteurs, de uitvoerende kunstenaars en de producenten van fonogrammen en audiovisuele werken, *BS* 23 december 2009. Opgelet, dit KB zorgt niet voor de inwerkingtreding van de nieuwe uitzondering, het betreft hier slechts een update van het bestaande KB. De update zorgt voor een uitbreiding van de heffing naar nieuwe media zoals geheugenkaarten, MP3- en MP4-spelers, USB-sticks, externe harde schijven en draagbare telefoons met MP3- en MP4-functie.

ziekenhuizen, gevangenissen en instellingen voor jeugd- of gehandicaptenzorg, voor citeren uit een werk ten behoeve van kritiek, polemiek, recensie, onderwijs of wetenschappelijke werkzaamheden, bloemlezingen openbare uitlening (in bibliotheken, maar met recht op vergoeding voor de auteurs), voor officiële akten van de overheid (bijvoorbeeld een kopie uit het Staatsblad) en voor sommige openbare redevoeringen (bijvoorbeeld in het parlement).

Een belangrijke uitzondering betreft ten slotte die van de tijdelijke, technische kopie. Tijdelijke reproductiehandelingen die van voorbijgaande of bijkomstige aard zijn, geen zelfstandige economische waarde bezitten en een integraal en essentieel onderdeel vormen van een technisch procedé dat als enig doel heeft de doorgifte in een netwerk door een tussenpersoon of een rechtmatig gebruik te verzekeren, zijn toegelaten. Daaronder vallen bijvoorbeeld browsing en caching.⁴⁵¹

AFDELING V. NABURIGE RECHTEN

Niet alleen de auteur van een werk wordt beschermd. Er zijn ook bepaalde rechten voor uitvoerende kunstenaars, voor producenten van films of fonogrammen en voor omroeporganisaties. Dat noemt men 'naburige rechten'. Een naburig recht dat onlangs werd ingevoerd is het recht van producenten van databanken. Dit komt later in dit boek aan bod.

Zoals bij de rechten van de auteur wordt ook bij naburige rechten een onderscheid gemaakt tussen morele rechten en vermogensrechten. De morele rechten zijn beperkt tot het recht op naamsvermelding en het recht op integriteit. Vergoedingsrechten zijn in grote mate analoog aan de rechten die aan de auteur toekomen (reproductie, adaptatie, distributie). In bepaalde gevallen gelden dwanglicenties. Zo is geen toestemming van de uitvoerende kunstenaar nodig voor secundaire exploitatievormen, zoals het weergeven van muziek in een café of op de radio. In dat geval heeft de kunstenaar echter recht op een vergoeding. Voor uitzending via het kabeldistributienet blijft de toestemming van de kunstenaar echter wel nodig.

De uitzonderingen op de naburige rechten zijn bepaald in de artikelen 46 en 47 van de wet. Naburige rechten hebben een duurtijd van vijftig jaar.

AFDELING VI. OVERDRACHT VAN VERMOGENSRECHTEN

Zoals reeds vermeld, kan de auteur de vermogensrechten betreffende zijn werk overdragen aan derden. Voor die overdracht gelden zes principes:

---

451. HvJ C-5/08, *Infopaq International t. Danske Dagblades Forening*, 2009, <http://curia.europa.eu>.

- de overdracht moet vastgelegd worden in een schriftelijke overeenkomst;
- in de overeenkomst moeten een aantal vermeldingen expliciet voorkomen op straffe van nietigheid (bijvoorbeeld de exploitatievorm);
- de overeenkomst wordt restrictief in het voordeel van de auteur geïnterpreteerd;
- de exploitatie van de overgedragen rechten is onderworpen aan de vereiste van naleving van de eerlijke beroepsgebruiken;
- er mag geen overdracht gebeuren voor toekomstige, nog onbekende exploitatievormen;
- de overdracht van de rechten betreffende toekomstige werken wordt beperkt; de auteur kan dus niet alle rechten op al zijn toekomstige werken overdragen.

Voor de overdracht van vermogensrechten in het kader van een arbeidsovereenkomst, een statuut of bij werken op bestelling gelden soepeler regels. Merk wel op dat ook in het kader van een arbeidsovereenkomst het auteursrecht toekomt aan de natuurlijke persoon die het werk tot stand brengt. Er is dus geen automatische overdracht naar de werkgever.

Speciale regels gelden voor specifieke contracten zoals het uitgavecontract of het opvoeringcontract.

AFDELING VII. HANDHAVING

In de EU staat het thema van handhaving van de intellectuele rechten sinds 2001 prioritair op de agenda van de Commissie. De inspanningen die de voorbije jaren werden geleverd om een verregaande harmonisatie te bekomen hebben in 2004 geresulteerd in een richtlijn die alle lidstaten uiterlijk op 29 april 2006 moesten omzetten. In België is deze omzetting in 2007 gebeurd door middel van drie wetten die het bestaande kader inzake handhaving aanzienlijk hebben gewijzigd.⁴⁵²

Naast enkele specifieke procedures die in de volgende paragraaf worden besproken geldt uiteraard ook voor intellectuele rechten dat inbreuken kunnen worden beteugeld via een gewone procedure ten gronde. Deze procedure wordt ook ‘vordering inzake namaak’ genoemd. In elke afzonderlijke wet met betrekking tot intellectuele eigendomsrechten (octrooien, merken...) vinden we daarover dezelfde eenvormige bepaling. In het geval van een inbreuk die op het auteursrecht wordt vastgesteld luidt de bepaling als volgt: “Wanneer de rechter een inbreuk op een auteursrecht vaststelt, beveelt hij tegenover elke inbreukmaker

---

452. Richtlijn 2004/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de handhaving van intellectuele eigendomsrechten, *Pb.L.* 157 van 30 april 2004; Wet van 9 mei 2007 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten, *BS* 10 mei 2007, 25.704, *BS* 14 mei 2007; Wet van 10 mei 2007 betreffende de aspecten van gerechtelijk recht van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten, *BS* 10 mei 2007, 25.694, *err. BS* 15 mei 2007; Wet van 15 mei 2007 betreffende de bestraffing van namaak en piraterij van intellectuele eigendomsrechten, *BS* 18 juli 2007, 38.734.

de staking van deze inbreuk. De rechter kan eveneens een bevel tot staking uitvaardigen, tegenover tussenpersonen wier diensten door derden worden gebruikt, om inbreuk op het auteursrecht of op een naburig recht te plegen.⁴⁵³

Het is verder ook mogelijk om een gewone procedure in kort geding aan te spannen volgens de algemene regels uit het Gerechtelijk Wetboek.⁴⁵⁴

Een derde proceduremogelijkheid is de procedure op eenzijdig verzoekschrift, waarbij de houder van het recht aan de voorzitter van de rechtbank kan vragen om een sekwester aan te stellen en/of deskundigenonderzoeken te bevelen. In dat geval zal de volstreekte noodzakelijkheid moeten worden aangetoond.⁴⁵⁵

Naast deze vorderingen zijn er een aantal specifieke procedures voor de handhaving van intellectuele rechten. In de eerste plaats is er de vordering tot staking, eventueel gekoppeld aan een dwangsom, waarmee men op grond van artikel 87 van Auteurswet de rechter kan verzoeken om staking van bepaalde onrechtmatige handelingen te bevelen.

Verder is er de mogelijkheid tot beslag inzake namaak: deze uitzonderlijke civiele procedure heeft tot doel de realiteit en omvang van een inbreuk op een snelle en efficiënte wijze te bewijzen via de mogelijkheid tot beschrijving en tot het opleggen van bewarende maatregelen met betrekking tot het materiaal waarvan wordt beweerd dat het een inbreuk uitmaakt. De procedure wordt op eenzijdig verzoekschrift gevoerd voor de voorzitter van de rechtbank van koophandel. In het geval van maatregelen van beschrijving zal de voorzitter onderzoeken of het intellectuele recht waarvan de bescherming wordt ingeroepen ogenschijnlijk geldig is en of er aanwijzingen van een inbreuk (of een dreiging ervan) bestaan. De toekenning van beslagmaatregelen zal enkel mogelijk zijn indien de voorzitter daarenboven vaststelt dat een inbreuk niet redelijkerwijze kan worden betwist en de gevraagde maatregel redelijk lijkt. In het kader van deze procedure wordt ten slotte een deskundige aangesteld met de opdracht de goederen te omschrijven waarvan wordt beweerd dat ze een inbreuk uitmaken en daarvan binnen de twee maanden een verslag op te stellen. De houder van het recht is vervolgens verplicht om een tegensprekelijke bodemprocedure ten gronde te starten binnen de termijn die de voorzitter bepaalt.⁴⁵⁶

Al dan niet voorafgegaan door een procedure tot beslag inzake namaak kan een vordering tot schadevergoeding worden ingesteld. De rechter kan een reële vergoeding toekennen waarbij rekening wordt gehouden met de winstderving door de houder of onrechtmatige winsten die de inbreukmaker verwierf. Indien evenwel de schade op geen enkele andere

---

453. Artikel 86*ter* e.v. A.W.

454. Artikel 1385*bis* e.v. Ger.W.

455. Artikel 583, lid 3 Ger.W.

456. Artikel 1369*bis* e.v. Ger.W.

wijze kan worden bepaald, kan de rechter – naar redelijkheid en billijkheid – een forfaitair bedrag bepalen.⁴⁵⁷

Sinds de omzetting van de Handhavingsrichtlijn werden nieuwe doeltreffende maatregelen toegevoegd aan het lijstje om rechtbanken toe te laten strenger op te treden. In alle situaties, of er nu wel of niet kwade trouw kan worden bewezen, kan de rechter overgaan tot maatregelen zoals het bevel om informatie te verstrekken om de tegenpartij toe te laten de waarheid te achterhalen, de terugroeping van de goederen uit het handelsverkeer, afgifte van de goederen, publicatie van de beslissing en veroordeling tot de kosten.

In geval van kwade trouw kan de rechter in die situatie ook de verbeurdverklaring uitspreken van de inbreukmakende goederen, en van de materialen en werktuigen die bij de vervaardiging van die goederen zijn gebruikt en die nog in het bezit van de verweerder zijn. Er kan bovendien een vordering worden ingesteld tot afdracht van de winst die de inbreukmaker heeft genoten. Tot slot kan ook worden gevraagd om bewarend beslag te leggen op de roerende of onroerende goederen van de (vermeende) inbreukmaker.

De Europese Richtlijn Informatiemaatschappij bevat in artikel 6 een bepaling waardoor de lidstaten verplicht worden om strenger op te treden tegen het verspreiden – vooral via het internet – van middelen waardoor de beveiliging van auteursrechtelijke werken wordt omzeild. Daarbij wordt onder meer gedacht aan de illegale verspreiding van paswoorden of van software waarmee de technische beveiliging van op het Internet gepubliceerde werken kan worden ‘gekraakt’. De bepaling is niet enkel van toepassing op middelen die expliciet in de handel gebracht worden om de omzeiling van beschermingsmaatregelen mogelijk te maken. Ze slaat bijvoorbeeld ook op websites waarop instructies worden gepubliceerd over hoe sommige beschermingsmaatregelen omzeild kunnen worden.

Artikel 7 van de richtlijn heeft betrekking op het wijzigen of verwijderen van informatie die door de rechthebbende op het auteursrechtelijk beschermd werk wordt aangebracht om zijn rechten te vrijwaren. De lidstaten moeten ervoor zorgen dat tegen die praktijken in effectieve sancties wordt voorzien.

De artikelen 6 en 7 van de Richtlijn Informatiemaatschappij zijn in België omgezet in de artikelen 79*bis* en 79*ter* van de Auteurswet. Op deze artikelen komen we later in dit boek terug, bij de behandeling van de juridische middelen ter bestrijding van cybercriminaliteit.

Een actuele vraag is momenteel in hoeverre internetgebruikers gecontroleerd kunnen worden op de correcte toepassing van het auteursrecht. Daarbij moet een afweging gemaakt worden tussen de privacyrechten van die gebruikers en de belangen van de auteursrechtelijke. Deze belangenafweging is het voorwerp van heel wat discussie. Wanneer men

---

457. Artikel 86*bis*, § 1 A.W.; artikel 1382-1383 BW.

naar de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie kijkt, merkt men dat er vele juridische bedenkingen zijn bij de toelaatbaarheid van een dergelijke controle. Zo stelde het Hof in de zaak-Scarlet dat het intellectueel eigendomsrecht, zoals beschermd door artikel 17, lid 2 Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie (hierna: het Handvest), geen absolute bescherming geniet. Net zoals in zijn *Promusicae*-arrest bepaalde het Hof dat de bescherming van intellectuele eigendomsrechten moet worden afgewogen tegen de bescherming van andere grondrechten. Meer in het bijzonder stelde het Hof dat de invoering van een filtersysteem een systematische analyse van alle inhoud veronderstelt en de verzameling en identificatie van de IP-adressen van de gebruikers (i.c. die illegale inhoud via het netwerk versturen). Aangezien die IP-adressen de precieze identificatie van die gebruikers mogelijk maken, vormen zij beschermde persoonsgegevens. Het Hof concludeerde dat er aldus geen juist evenwicht werd verzekerd tussen het intellectuele eigendomsrecht en het recht op bescherming van de persoonsgegevens, zoals beschermd door artikel 8 van het Handvest.⁴⁵⁸

Dezelfde vraag is aan de orde met betrekking tot sociale netwerken. Zo bepaalde het Hof in de zaak-SABAM vs. Netlog dat de installatie van een filteringsysteem inhoudt dat de informatie van de profielen die door gebruikers van het sociale netwerk zijn aangemaakt, wordt geïdentificeerd, systematisch geanalyseerd en verwerkt. Aangezien deze profielinformatie het in beginsel mogelijk maakt die gebruikers te identificeren, gaat het om beschermde persoonsgegevens. Derhalve voldeed de installatie van een filteringsysteem niet aan de vereiste dat er een juist evenwicht is tussen enerzijds het intellectuele eigendomsrecht en anderzijds het recht op privacy van de eindgebruikers.⁴⁵⁹

---

458. HvJ C-70/10, *Scarlet Extended t. SABAM*, 2011, <http://curia.europa.eu>. Zie ook HvJ C-275/06, *Promusicae t. Telefónica de España*, 2008, <http://curia.europa.eu>. F. COUDERT en E. WERKERS, "In The Aftermath of the Promusicae Case: How to Strike the Balance?", *International Journal of Law and Information Technology* 2008, afl. 18, 50.

459. HvJ C-360/10, *SABAM t. Netlog*, 2012, <http://curia.europa.eu>. Zie ook F. COUDERT, "SABAM v. Netlog: the ECJ confirms that general filtering systems installed for the prevention of copyright infringements are disproportionate", 16 februari 2012 (www.timelex.eu).

[Dit boek is online te koop \(klik hier\)](#)

